

Warszawa, dnia 31 grudnia 2020 r.

Stanowisko Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w związku z wprowadzeniem zakazu przemieszczania się w noc sylwestrową

Helsińska Fundacja Praw Człowieka sprzeciwia się „zakazowi przemieszczania się” w nocy z 31 grudnia 2020 r. na 1 stycznia 2021 r. Przepisy wprowadzające zakaz są niezgodne z Konstytucją, a towarzyszące im sprzeczne komunikaty ze strony rządu powodują dezorientację zarówno wśród obywateli, jak i egzekwujących prawo policjantów.

Zakaz przemieszczania się od godz. 19.00 31 grudnia 2020 r. do godz. 6.00 1 stycznia 2021 r. wprowadzony został na mocy § 26 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. Przepis ten przewiduje jednocześnie dwa wyjątki od ogólnego zakazu – w przypadku wykonywania czynności służbowych, zawodowych lub wykonywania działalności gospodarczej bądź zaspokajania niezbędnych potrzeb związanych z bieżącymi sprawami życia codziennego.

Wprowadzenie ogólnego zakazu przemieszczania się, w tym przyjmującego postać tzw. godziny policyjnej, w obecnym kształcie i okolicznościach, jest niezgodne z Konstytucją. Wolność przemieszczania się, gwarantowana w art. 52 ust. 1 ustawy zasadniczej, może podlegać ograniczeniom przewidzianym w ustawie, zgodnym z zasadą proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Opisany zakaz wprowadzony został na mocy rozporządzenia, wydanego na podstawie upoważnienia przewidzianego w art. 46a i art. 46b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Ustawowa delegacja nie przewiduje jednak możliwości wprowadzenia ogólnego zakazu, a jedynie czasowe ograniczenie sposobu przemieszczania się lub nakaz przemieszczania się w określony sposób. Takim ograniczeniem jest np. nakaz zachowania dystansu 1,5 m między pieszymi (§ 25 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) czy nakaz pozostawienia połowy miejsc siedzących wolnych w środkach komunikacji publicznej (§ 25 ust. 1 pkt 2). Zakazu przemieszczania się nie można jednak uznać za ograniczenie dotyczące sposobu przemieszczania się – uniemożliwia on bowiem przemieszczanie się jako takie. **Zakaz ten stanowi zatem ingerencję w istotę wolności przemieszczania się – niezgodną z Konstytucją w przypadku niewprowadzenia stanu nadzwyczajnego.**

Helsińska Fundacja Praw Człowieka wskazuje jednocześnie na sprzeczne komunikaty płynące ze strony rządowej. Prezes Rady Ministrów stwierdził na konferencji prasowej, jak przytacza Polska Agencja Prasowa, że „rząd nie wprowadza w sylwestra godziny policyjnej, bo w tym celu trzeba by wprowadzić stan wyjątkowy”¹. W trakcie konferencji premier wskazał również, że obecnie obowiązujące rozporządzenie przewiduje jedynie zalecenie i apel o zaniechanie przemieszczania się. Minister Zdrowia z kolei, na pytanie o mandaty za przebywanie na zewnątrz w wywiadzie w Radiu Zet powiedział: „Tak. Będą mandaty, a co więcej, policja po każdej takiej interwencji może

¹ *Bez godziny policyjnej w sylwestra; premier apeluje o nieprzemieszczanie się*, Serwis Samorządowy PAP 27.12.2020 r., <https://samorzad.pap.pl/kategoria/aktualnosci/bez-godziny-policyjnej-w-sylwestra-premier-apeluje-o-nieprzemieszczanie-sie> (dostęp: 28.12.2020 r.).

sporządzić wniosek o postępowanie administracyjne, który jest prowadzone przez głównego inspektora, czy w ogóle przez inspektoraty sanitarne”². Adam Niedzielski zwrócił ponadto uwagę, że w postępowaniu administracyjnym „jest wymierzona kara w wysokości do 30 tys. zł i ona w ciągu siedmiu dni jest egzekwowana z konta, a dopiero potem przysługuje możliwość odwołania się do sądu administracyjnego”.

Sprzeczność komunikatów płynących ze strony rządzących prowadzi do sytuacji, w której adresaci zakazu otrzymują od władz publicznych sprzeczne informacje i – nawet przy zachowaniu należytej staranności – mogą być zdezorientowani co do oczekiwanych od nich zachowań. Takie działanie władzy powoduje ponadto dezorientację wśród samych funkcjonariuszy Policji, którzy zobowiązani będą do podejmowania interwencji podczas nocy sylwestrowej. Jak zauważył rzecznik Komendy Głównej Policji, „Policja nie jest instytucją ani powołaną, ani uprawnioną do udzielania wiążącej interpretacji przepisów, czy informacji o obowiązujących regulacjach prawnych”³. Inspektor Mariusz Ciarka dodał, że „Sylwester i Nowy Rok jak zawsze są czasem wytężonej pracy policjantów na terenie całego kraju. Blisko 20 tysięcy funkcjonariuszy jest zaangażowanych do działań prewencyjnych. Policjanci na terenie całego kraju jak co roku będą dbali o bezpieczeństwo, porządek publiczny oraz realizowali te interwencje, w których dochodzi do bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia”.

Egzekwowanie przestrzegania nakazów, zakazów i ograniczeń, mających na celu ochronę zdrowia i życia obywateli, ciąży m.in. na funkcjonariuszach Policji. Jednocześnie należy mieć na uwadze, iż wszelka ingerencja w prawa i wolności jednostki, w tym wolność przemieszczania się, musi posiadać odpowiednią podstawę prawną. Jak już zostało wskazane, w obecnym stanie prawnym możliwe jest jedynie ograniczenie samego sposobu przemieszczania się, a nie faktu wychodzenia z domu jako takiego.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka zwraca uwagę, że nieodpowiedzialne zachowanie władzy obróci się przeciwko Policji i doprowadzi do utraty i tak nadszarpniętego już zaufania społecznego do tej formacji. Tworzenie wątpliwego prawa, a następnie próba wycofania się z niego przez Premiera w wywiadzie prasowym prowadzi do dezorientacji zarówno wśród obywateli, mających stosować się do rozmaitych nakazów i zakazów, jak i samych policjantów, którzy mają stosowania tego prawa przestrzegać.

---

² *W Sylwestra nie ma godziny policyjnej, ale są ograniczenia. Za jakie zdarzenia mogą posypać się mandaty*, Dziennik Gazeta Prawna 29.12.2020 r., <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/8055259,w-sylwestra-nie-ma-godziny-policyjnej-ale-sa-ograniczenia-za-jakie-zdarzenia-moga-posypac-sie-mandaty.html> (dostęp 31.12.2020 r.).

³ *Czy w sylwestra policja będzie kontrolować pasażerów taksówek i komunikacji miejskiej?* Onet.pl 31.12.2020 r., <https://www.onet.pl/informacje/onetwarszawa/sylwester-godzina-policyjna-obostrzenia-czy-policja-skontroluje-pasazerow-taksowek-i/dpzc8gb,79cfc278> (dostęp 31.12.2020 r.).